

สุขภาวะ
คุณค่า
ศักดิ์ศรี

คนพิการ

ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “สุขภาวะสังคม สุขภาวะคนพิการ”
โดย ศาสตราจารย์ นพ.ประเวศ วะสี

ในการประชุมสมัชชาสุขภาพคนพิการแห่งชาติ : ภาคเหนือ
ณ โรงแรมโกลเด้นแกรนด์ จังหวัดพิษณุโลก
วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2547

สุขภาวะ
คุณค่า
ศักดิ์ศรี

คนพิการ

ที่ปรึกษา	ณรงค์ ปฏิบัติสกรกิจ พันตรีศิริชัย ทวีพย์ศิริ ศุภชีพ ดิษเทศ นพ. อ่ำพล จินดาวัฒน์นะ
บรรณาธิการ	สุมาลี ประทุมพันธ์
จัดพิมพ์โดย	มูลนิธิคนพิการไทย สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.)
สนับสนุนโดย	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
พิมพ์ครั้งที่ 1	กรกฎาคม 2547

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ประเวศ วะสี

คุณค่า ศักดิ์ศรี สุขภาวะ คนพิการ. - กรุงเทพฯ : มูลนิธิคนพิการไทย,

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, 2547.

24 หน้า.

1. คุณค่า ศักดิ์ศรี สุขภาวะ คนพิการ I.ชื่อเรื่อง

ISBN 947-9545-94-X

ปกและรูปเล่ม วัฒนสินธุ์ สุวรรตานานนท์

พิมพ์ที่ อุษากาการพิมพ์

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม

สุขภาวะ
คุณค่า
ศักดิ์ศรี

คนพิการ

ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “สุขภาวะสังคม สุขภาวะคนพิการ”

โดย ศาสตราจารย์ นพ.ประเวศ วะสี

ในการประชุมสมัชชาสุขภาพคนพิการแห่งชาติ : ภาคเหนือ

ณ โรงแรมโกลเด้นแกรนด์ จังหวัดพิษณุโลก

วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2547

สุขภาวะสังคม สุขภาวะคนพิการ*

วันนี้ได้พูดคุยกับผู้พิการมากที่สุดในชีวิต ได้เรียนรู้ ได้
ความคิดสร้างสรรค์มากมาย เกิดแรงบันดาลใจ เกิดความคิดดีๆ
ที่น่าจะทำต่อไปเยอะมาก

ผมจะนำเสนอเป็นหัวข้อทั้งหมด 7 หัวข้อด้วยกัน 5 หัวข้อ
แรกเป็นหลักการ เพราะเมื่อเราทำอะไรบนหลักการที่ดี จะไป
ได้อย่างมีพลัง หลักการนี้ประกอบด้วย

หลักการศีลธรรมพื้นฐานของสังคม

ในที่นี้คือ การเคารพศักดิ์ศรี คุณค่าความเป็นคนของคน
ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะของคนเล็กคนน้อย

---

* ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “สุขภาวะสังคม สุขภาวะคนพิการ” โดย ศาสตราจารย์ นพ. ประเวศ วะสี ในการประชุมสมัชชาสุขภาพคนพิการแห่งชาติ: ภาคเหนือ ณ โรงแรมโกลเด้นแกรนด์ จังหวัดพิษณุโลก วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2547

คนยากคนจน ศีลธรรมพื้นฐานจำเป็นสำหรับการพัฒนาทุกชีวิต
ทุกระดับ ถ้าขาดศีลธรรมพื้นฐาน จะพัฒนาไปไม่ได้ จะประสบ
ความลำบากมากมาย เรามักติดสมมติต่างๆ ทั้งยศฐาบรรดาศักดิ์
ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางวิชาการ ฯลฯ ซึ่งเป็นสมมติ
เท่านั้น แต่ตัวสัจจะ ตัวพื้นฐานที่สุดคือศักดิ์ศรี คุณค่าความเป็นคน
ของคนทุกคน ไม่ว่าเขาจะเป็นใคร คนทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรี มี
คุณค่า รวมทั้งคนพิการด้วย

หลักศีลธรรมพื้นฐานนี้เราขาดอย่างแรง เราไม่เคารพ
ศักดิ์ศรี คุณค่าความเป็นคนของคนทุกคน สังคมไทยเป็นสังคม
อำนาจนิยม จะนิยมคนมีอำนาจ

ศีลธรรมพื้นฐานนี้ เป็นหลักการของเรื่องดีดีทุกชนิด ของ
ประชาธิปไตย ศักดิ์ศรี คุณค่าของคนทุกคน เช่น เรื่องสิทธิ-
มนุษยชน สิทธิสตรี สิทธิเด็ก สิทธิคนพิการต่างๆ การพัฒนา
ให้ถูกต้อง ต้องอยู่บนพื้นฐานการเคารพศักดิ์ศรี คุณค่าความ
เป็นคนทุกอย่าง ระบบสาธารณสุข ระบบการศึกษาทุกชนิด ต้อง
อยู่บนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรี อยากรู้ทุกอย่างไม่
ถ้าท่านจะทำอะไร ต้องคำนึงถึงข้อนี้ คนพิการก็เช่นเดียวกัน ต้อง
ทำอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม เขาเป็นคน แม้ว่าเขาจะพิการ แต่
เขาก็มีศักดิ์ศรี มีคุณค่าความเป็นคนเหมือนกัน

“ศีลธรรมพื้นฐานจำเป็นสำหรับการพัฒนาทุกชีวิต ทุกระดับ ถ้าขาดศีลธรรมพื้นฐาน จะพัฒนาไปไม่ได้ จะประสบความลำบาก”

หลักการตามรัฐธรรมนูญ

ต้องใช้หลักการตามรัฐธรรมนูญ อย่างน้อย 3 มาตรา

มาตรา 4 พุทธถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับการคุ้มครอง

มาตรา 55 ท่านอาจจะคุ้นเคยอย่างดี บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติในมาตรา 55

มาตรา 80 รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้ นับเป็นโอกาสให้นำมาใช้

หลักการมนุษย์พันทุกซ์ร่วมกันได้

มนุษย์พันทุกซ์ร่วมกันได้ หลักการข้อนี้ที่จริงเป็นธรรมชาติ การร่วมกันทำให้ความอยู่รอดมีมากขึ้น ทำให้คนร่วมทุกซ์ร่วมสุขกันได้ ถ้าอยู่เดี่ยวๆ ตัวใครตัวมัน ก็ไม่สามารถหลุดพ้นความทุกข์ได้

ความร่วมมือกันและความเป็นสังคม ผมคิดว่าสำคัญ เหมือนการฝึกกำลัง สังคมถ้ามี Social จะเกิดพลังมหาศาล พลังของความ เป็นสังคม

หลักการร่วมคิดร่วมทำ

มาจากหลักการประการที่ 3 ที่มนุษย์พันทุกซ์ร่วมกันได้ และนำมาสู่การปฏิบัติ คือการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ ผู้ที่จะส่งเสริมสุขภาพ อยากรมีชมรมคนรักสุขภาพทุกตำบล ทุกอำเภอ ทุกจังหวัด ก็อาจจะมีชมรมสุขภาพคนพิการ ทุกตำบล ทุกอำเภอ ทุกจังหวัด เคยมีการจัดสมัชชาสุขภาพจังหวัด และกีสมาชชาสุขภาพแห่งชาติ ทางคนพิการก็รู้สึกว่าจะมีสมัชชาสุขภาพคนพิการ อันนี้ก็เป็นลักษณะของการรวมตัวกันเป็นองค์กร ถ้าทำได้ จะมีพลัง

สัมมาทัศนะ หรือ สัมมาทิฐิ

อันนี้สำคัญเหมือนกัน เรามองคนพิการอย่างไร เราจะปฏิบัติตามที่เราเห็นอย่างนั้น ทัศนะเกี่ยวกับคนพิการเป็นอย่างไร จะไปกำหนดการปฏิบัติ ทัศนะหนึ่งมองว่า คนพิการเป็นภาระของสังคม ผมมองกลับกันว่า คนพิการเป็นทุนทางสังคมที่ทำอะไรได้เยอะ ถ้าเรามองคนพิการเป็นทุนทางสังคม เป็นทุนแล้ว ทำให้มีกำไรได้ ทำให้เกิดกำไรในสังคมได้ คนพิการทำอะไรได้เยอะ เพราะไม่ได้พิการพร้อมกันหมดทุกอย่าง เช่น คนตาบอดแต่หูยังดี แขนขายังดี ส่วนคนหูหนวกก็ตายังดี มือไม้ดี แขนขาดี ฯลฯ คนพิการทำประโยชน์ส่วนตนและผู้อื่นได้มาก

ตอนเด็กๆ ผมอยู่เมืองกาญจน์ เห็นป่าคนหนึ่งชื่อป่าก้านแกตาบอด ไปไหนต้องมีคนจูงไป แต่แกเป็นหมอนวดมือหนึ่งของเมืองกาญจน์ คนต้องการการบริการของป่าแกมาก รายได้ดี ผมว่าคนตาบอดทุกคนเป็นหมอนวดได้ ก็แล้วแต่ความสมัครใจ ทำให้คนได้รับบริการที่ดี คนตาบอดก็มีรายได้มากขึ้น คนตาบอดสามารถรับโทรศัพท์ได้ ตอนผมเรียนอยู่ที่อเมริกา ที่โรงพยาบาลเขามีข้อบังคับเลยว่า ต้องรับคนตาบอดเข้ามาพิมพ์หนังสือ เขาใช้เทปใส่หูฟังและก็พิมพ์รายงาน คนตาบอดทำอะไรได้เยอะ ผมมีญาติลูกพี่ลูกน้องคนหนึ่ง เขาแก่แล้วตาไม่ดี แต่ฟังวิทยุรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ลูกหลานมีวแต่ทำงาน ยังไม่รู้เท่าแก

“คนพิการมีจิตใจดีกว่าคนไม่พิการ เพราะเขาได้เผชิญกับความทุกข์ที่เขาหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้จิตใจเขาเข้มแข็ง แล้วบางคนบรรลุธรรมอย่างน้อยระดับใดระดับหนึ่ง”

ประการสำคัญต่อมาคือเรื่องของจิตใจ คนพิการมีจิตใจดีกว่าคนไม่พิการ เพราะเขาได้เผชิญกับความทุกข์ที่เขาหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้จิตใจเขาเข้มแข็ง แล้วบางคนบรรลุธรรมอย่างน้อยระดับใดระดับหนึ่ง เพราะว่าได้เผชิญกับมันและไม่มีทางหลบมันได้ หนักเข้าก็เริ่มชิน ยอมรับได้ อันนี้ผมทำได้ ถ้ามีการวิจัยขอให้ไปวิจัยระดับจิตของคนพิการ พบว่าจะสูงกว่าคนธรรมดา อยากจะช่วยเหลือคนอื่น อยากจะทำความดี เป็นการบรรลุธรรมระดับใดระดับหนึ่ง แล้วสังคมเราต้องการคนอย่างนี้มากๆ เพราะปัจจุบันนี้มีแต่คนเห็นแก่ตัว คนคอยจะแสวงหากำไร คนแย่งชิงดีกันเต็มไปหมด ทั้งสังคมเด็กร้อนมาก มีแต่ความทุกข์ ความเครียดกันมาก แต่เรามีกองทัพคนพิการอยู่หลายแสนคนทั่วประเทศเป็นล้าน และคนเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาสังคม พัฒนาจิตใจ และแสดงให้เห็นด้วยภาคปฏิบัติ ขอ

ประธานโทษขอพูดว่าอาจจะดีกว่าพระ เพราะว่ามีการให้
ให้คนโน้น คนนี้ อยู่ตลอดเวลา อันนี้ต้องแยกเป็นทรัพย์สิน
เป็นทุน

สำหรับการพัฒนามนุษย์ให้เป็นคนดีขึ้น ต้องตั้งเป็น
สถาบันคนพิการ เชื่อมโยงคนพิการเก่งๆ ที่อยู่ทั่วประเทศได้
ด้วยกัน สิ่งที่ต้องทำคือสำรวจให้หมดว่า ใครเก่งเรื่องอะไร
แล้วทำข้อมูลไว้ให้หมด ผมเองขอยืนยันว่า ความดี ความเก่ง
ของแต่ละคนไม่เท่ากัน ทำอะไรเก่งก็ได้ บางคนเก่งคอมพิวเตอร์
บางคนนวดเก่ง ผมเชื่อว่าความเก่งเอามาเชื่อมโยงกันทั้งหมด
จะสมบูรณ์มาก

ผมได้เรียนรู้จากคุณณรงค์ ปฏิบัติสกริจ ว่าคนพิการ
มักได้แฟนเป็นคนดี ไปคุยๆ ดูก็จริง ก็เลยเกิดไอเดีย คือว่าคน
ที่ตกหลุมรักเป็นเรื่องทางสารเคมีในร่างกาย เกิดการเปลี่ยนแปลง
ในตัวเยอะแยะไปหมด แต่ว่าความรักเป็นเรื่องของจิตใจ และ
คิดว่าคนพิการที่มีแฟนอันเกิดจากรักจากจิตใจ จะยั่งยืน
และมีความสุขมาก การตกหลุมรักกับความรักไม่เหมือนกัน
อันหนึ่งเกิดจากวัตถุสารเคมี อีกอันเป็นเรื่องของจิตใจ

ที่นี้เกี่ยวกับทัศนะของคนพิการ ผมอยากจะบอกอีกข้อหนึ่ง
ว่า คนพิการมีสุขภาพดีได้ เดิมเราไปคิดว่าสุขภาพดีหมายถึง
การไม่มีโรค ถ้ามีโรคก็คือสุขภาพไม่ดี แต่ตอนหลังเราสังเกต เห็น

“การศึกษาของเรา ไม่ได้ทำให้
เข้าใจตัวเอง เข้าใจเพื่อนมนุษย์
การที่เรามีอาสาสมัครเยอะๆ คน
จะได้เรียนรู้ความเป็นไปของ
เพื่อนมนุษย์ ปัญญาาก็จะเกิด”

ว่าคนไม่มีโรคก็สุขภาพไม่ดีได้ คนมีโรคก็สุขภาพดีได้ ถามว่า
สุขภาพคืออะไร สุขภาพคือ ดุลยภาพของกาย จิต สังคม
สิ่งแวดล้อม ถ้าได้ดุลกัน เกิดความเป็นปกติ เพราะมีสุขภาพดี
ความเจ็บป่วยทุกชนิดคือการเสียดุลยภาพ การที่เป็นโรคและมี
ความพิการ แต่ถ้าเรารักษาทั้งหมดให้ได้ดุลยภาพ สุขภาพก็ดี
เห็นหลายคนแม้จะพิการ แต่ก็ยังยิ้มได้ หน้าตาสดใส แปลว่า
สุขภาพดี จิตใจดี บางทีอาจจะดีกว่าคนไม่พิการก็ได้ คนพิการ
ก็สุขภาพดีได้ มีความสุขได้ สุขภาพจะแปลว่ามีความสุข และ
อาจทำให้คนอื่นมีความสุขอีกก็ได้ ถ้าเราคิดอย่างนี้ เราจะมอง
คนพิการในอีกทัศนะหนึ่ง ให้มองว่าคนพิการก็เป็นคนสุขภาพดี
ได้ และก็เป็นทุนทางสังคม ที่จะใช้เป็นทุนเพื่อการพัฒนาสังคม
พัฒนางบต่อไปอีก

แผนสุขภาพคนพิการ

หลังจาก 5 ข้อที่ผมได้พูดไปแล้ว เราจะทำอะไรต่อไปบ้าง อาจจะเรียกว่า “แผนสุขภาพคนพิการ” ผมนึกได้ 9 ข้อที่น่าจะทำ คือ

● ข้อที่ 1

มี “การวิจัยสถานการณ์คนพิการทุกจังหวัดทั่วประเทศ” ให้รู้ว่าแต่ละจังหวัดมีคนพิการอะไรบ้าง แล้วเขาทำเรื่องอะไรกันบ้าง อยู่ในฐานะอย่างไร พิกارมากน้อย ทำอะไรเป็นเก่งอะไร เขาพึ่งตนเองได้ไหม เขารวมกลุ่มกันไหม อันนี้เป็นงานวิจัย และต้องทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่วิจัยปีเดียวเสร็จ เพราะว่าปีต่อมามีการเปลี่ยนแปลง และมีคนใหม่มา

หากเราจะทำแผนอะไร เราต้องมีข้อมูลที่เขาเรียกว่าทำ Mapping ในเรื่องนั้นๆ อันนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่สุด และน่าทำ เพราะจะทำให้รู้ว่า จะต้องทำอะไรต่อไปอีก ผมมีข้อเสนอเพื่อทำตรงนี้ ให้เข้มแข็งขึ้นว่า มูลนิธิคนพิการร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ตั้งสถาบันวิจัยแห่งชาติเรื่องคนพิการ เรื่องเงินทองงบประมาณพอมีแล้วที่ตรงนั้น อย่าไปปรอรัฐบาลหรือเรียกร้องรัฐบาล การจะทำอะไรให้ได้ดี ต้องเกิดจากความคิดที่เป็นอิสระ คิดได้

โดยอิสระ ในขณะที่พูดถึงทรัพยากรที่มีพอเริ่มต้นทำของดีๆ ได้แล้ว ทำของดีให้ปรากฏรูปที่ชัดก่อน เพราะถ้าเราเข้าไปสู่อำนาจโดยตรงนี้ยังไม่ได้ก่อเป็นรูปเป็นร่าง อำนาจจะทำให้เกิดความฟิการ ตัวอำนาจจะทำให้รูปต่างๆ นี่ฟิการ ความจริงมีของดีๆ ที่มีคนริเริ่มไว้ พอไปบอกรัฐบาล รัฐบาลรู้เข้าก็สั่งการ ทำให้สิ่งนั้นเสียหายไปหมดเลย การทำอะไรดีๆ ต้องเริ่มด้วยความจริงใจ ด้วยความรู้เป็นของแท้ ไม่ใช่ใช้อำนาจเป็นหลัก

● ข้อที่ 2

ต้องมี “สกรีนนิ่งโปรแกรมเพื่อการสืบค้น” ข้อมูลคนฟิการที่มีขณะนี้ได้มาจากการจดทะเบียน ก็ถือว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ขณะที่บางคนเป็นแล้วเราไม่รู้ โดยเฉพาะเด็กๆ หูตึง ตามองไม่ชัด ไม่มีใครรู้ เด็กคนนี้เรียนไม่เก่ง อาจจะเป็นเพราะไม่ค่อยได้ยิน คุณหมอสจิติตราผู้เชี่ยวชาญเรื่องหูเคยบอกกับผมว่า มีเด็กที่หูตึงเยอะมาก แต่ไม่รู้กัน บางทีมีเด็กตามองไม่เห็นในบางประเทศอย่างฝรั่งเศส เด็กปกติเข้าเรียนอนุบาลประมาณ 3 ขวบ ถ้าคนจนให้เข้าอนุบาลเร็วขึ้น 2 ขวบ จะได้มีคนดูแล คิดว่าใครมีความฟิการอะไรบ้าง จะได้แก้ไขแต่เนิ่นๆ ตรงนี้มีรายละเอียดที่เรียกว่า “สกรีนนิ่งโปรแกรม” ว่าเด็กมีความฟิการอะไรบ้าง จะได้พบแต่เนิ่นๆ และแก้ไขได้ทัน

“สิ่งที่ต้องทำคือสำรวจให้หมดว่าใครเก่งเรื่องอะไร แล้วทำข้อมูลไว้ให้หมด”

● ข้อที่ 3

“การรักษาและฟื้นฟู” ทำให้มากที่สุด อันนี้ต้องไปดูเรื่องระบบบริการ ดูเรื่องการรักษา ดูระบบต่างๆ ว่าเป็นอย่างไร อะไรจะรักษาหรือแก้ไขได้ ทำเต็มที่เรียกว่า การรักษาหรือฟื้นฟูไปคุยเรื่องเครื่องมือ เครื่องมือ เทคโนโลยีต่างๆ จะอยู่ในข้อนี้ ก็เป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่ง

● ข้อที่ 4

“การศึกษา” ต้องดูว่าคนพิการจะมีระบบการศึกษาอย่างไร อะไรควรจะศึกษาร่วม อะไรควรเป็นศึกษาพิเศษ

● ข้อที่ 5

“การทำงาน” คนพิการต้องมีอาชีพ ต้องมีรายได้ เขาจะทำอาชีพอะไรได้บ้าง ตรงนี้เองคิดว่าทิศทางการพัฒนาประเทศของเราต้องเปลี่ยนใหม่ ถ้าการพัฒนาของเราเน้นการเอา GDP เป็นตัวตั้ง จะทอดทิ้งคนด้อยโอกาส เป็นความคิดผิด รัฐบาลทำผิด จะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันมากขึ้น

การพัฒนาต้องเอาคนเป็นตัวตั้ง ต้องปรับตรงนี้ใหม่ โดย
ถือหลักพัฒนาให้มีสัมมาอาชีพเต็มพื้นที่ ดีกว่า GDP เพราะ GDP
คนส่วนน้อยรวย GDP ก็ขึ้น คนส่วนน้อยเอาเปรียบคนจน GDP
ก็ขึ้น ไปทำมิจฉาอาชีพมา GDP ก็ขึ้น มันไม่ได้วัดความดี น่าจะ
ปรับตรงนี้ใหม่ สร้างความเข้าใจกันใหม่ว่า หลักของการพัฒนา
เพื่อนำไปสู่การอยู่เย็นเป็นสุข ต้องใช้หลักการมีสัมมาชีพเต็ม
พื้นที่

คำว่า “เต็มพื้นที่” หมายถึง ทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน
ทุกอำเภอ ทุกจังหวัด “สัมมาชีพ” หมายถึง อาชีพที่ไม่
เบียดเบียนคนอื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม มีรายจ่ายน้อยกว่า
รายได้ ถ้ามีตามนี้ท่านทั้งหลายก็就会有ความอยู่เย็นเป็นสุข

● ข้อที่ 6

“ความเป็นสังคม” คือการรวมตัวกัน ถ้าคนพิการทั้ง
ประเทศสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย มีข้อมูลของคนพิการที่
ได้จากการวิจัย มีข้อมูล มี Mapping หมดทั้งประเทศ เครือข่าย
คนพิการทั้งหมดถ้าเชื่อมโยงได้ จะเป็นสถาบันทางสังคม

“สังคม” หมายถึง การเชื่อมโยงทางสังคม เช่น ครอบครัว
เป็นสังคม ชุมชนเป็นสังคม คนพิการมีเป็นล้านคน คนนั้นเก่ง
เรื่องนั้น คนนี้เก่งเรื่องนี้ จิตใจสูงกว่าคนไม่พิการ ทำไมตรงนี้

ไม่เป็นสถานที่ฝึกอบรมให้ เด็ก เยาวชน มาเรียนกับคนพิการ มาทำงานกับคนพิการ เขาจะได้ฝึกกรรมะ ฝึกให้มีจิตใจสูง ฝึกให้จิตใจอยากช่วยเหลือคนอื่น ตรงนี้ถ้าเราทำก็อาศัยวัดเป็นเครื่องมือ อาศัยทำเรื่องความรู้ โดยสถาบันวิจัยแห่งชาติในเรื่องคนพิการ ผมคิดว่าเรามีพอที่จะสร้างตรงนี้ได้ จาก สวรส., สสส., สปสช.

● ข้อที่ 7

“ชุมชนเข้มแข็ง” ชุมชนทั้งในเมืองและชนบท เขาจะดูแลทุกสิ่งทุกอย่างได้ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ จิตใจ ชุมชน ครอบครัวยุติธรรม เรื่องวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ ยาเสพติด โรคเอดส์ คนพิการก็สามารถจัดการได้ ขณะนี้มีกระบวนการที่ทำงานลักษณะนี้เยอะ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และให้ชุมชนเข้มแข็งดูแลผู้พิการในชุมชนไปด้วย ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญ

● ข้อที่ 8

“สถานสงเคราะห์คนพิการ” ยังไงก็จำเป็นต้องมี เพราะเรามีคนพิการที่พึ่งตนเองไม่ได้ ผมเคยไปประเทศเกาหลี 2 ครั้ง ครั้งแรกไปดูงานของพระคาทอลิกองค์หนึ่งได้รับรางวัลแมกไซไซ เขามีที่เรียกว่า หมู่บ้านดอกไม้ ดูแลเด็ก ดูแลคนแก่ ดูแลคนพิการ ดูแลทุกชนิด จะพิการ จะป่วย จะเจ็บ เรื่องทางศาสนา ถ้าตายก็ดูแลให้เสร็จ วันที่ได้ไปดูงานมีอาสาสมัครคนพิการมาทำงาน

“สร้างความเข้าใจกันใหม่ว่า หลักของการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การอยู่เย็นเป็นสุข ต้องใช้หลักการมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่ มิใช่ใช้ GDP”

กว่า 400 คน ไปเกาหลีกครั้งเพื่อไปประชุมรางวัลแมกไซไซ มีผู้หญิงคนหนึ่ง ชื่อ MRS. KLIN แก่ทำงานมาตั้งแต่สาวๆ ทำเรื่องคนแก่ คนพิการ เราไปเยี่ยม มีเด็กพิการแต่กำเนิดเยอะเยอะไปหมด เธอทำงานอุทิศตัวจนได้รางวัลแมกไซไซ ก็เลยมองว่าจำเป็นต้องมีสถานสงเคราะห์ แต่ทำโดยคนที่มิใช่

ถ้าทำด้วยระบบราชการผมคิดว่าไม่สำเร็จ อย่างสังคมสงเคราะห์หรือโรงพยาบาลต่างๆ ตอนผมยังรักษาคนไข้ หากคนจนไม่มีเงินซื้อยา ผมก็เซ็นบอกไปหาสังคมสงเคราะห์ เพื่อเขาจะได้ให้ยาฟรี แต่พอบอกว่าจะให้ไปที่โรงพยาบาล เขาบอกว่าอย่าให้ไปเลย ไปแล้วโดนดู ผมถามว่าดูยังไง เขาก็บอกว่าดูอย่างนี้ “ทำไมถึงจนนักล่ะ” คนจนมีความทุกข์อยู่แล้ว มีความน้อยใจอยู่แล้ว ยังจะโดนดูอีก อันนี้ทำแบบราชการ ไม่ได้ทำด้วยใจ ฉะนั้นตัวสถาบันสงเคราะห์คนพิการจะต้องทำด้วยใจ ตรงนี้ก็ต้องพิจารณากันดูกันตามฐานข้อมูลว่าจำเป็นต้องมีทุกจังหวัดหรือไม่

● ข้อที่ 9

ควรมีนโยบาย “อาสาสมัครเพื่อสังคม” ให้เต็มประเทศไปหมด อันนี้เรามีน้อย หลายประเทศมีเยอะ เกาหลี อเมริกา มีเยอะ อเมริกาที่เราว่าเขาเป็นวัตนุนิยม แต่กลับเป็นประเทศของอาสาสมัคร ผมไปประชุมที่อเมริกา พอลงเครื่องบินมีคนมารับ ถามเขาว่าเป็นใคร เขาก็บอกว่าเป็นอาสาสมัคร บ้านเขาอยู่แถวนั้น มาคอยดูแลแขกต่างประเทศ ผมไปเกาหลีต้องไปต่อเครื่องบิน ก็มีคนมารับมาส่ง ระวังไปประชุมอยู่ที่วอชิงตัน เห็นหนุ่มคนหนึ่งมาจัดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประชุมก็ไปคุย เขาบอกว่าทำงานบริษัทคอมพิวเตอร์ แต่มาช่วยการประชุม เต็มไปด้วยอาสาสมัคร บางคนมาช่วยเซ็นเตียงคนไข้

ตามหลักการของคนเซ็นคนไข้ ต้องเป็นคนงานของโรงพยาบาล ซึ่งเขาจน น้อยใจ เขาก็กระแทกคนไข้ ถ้ามีอาสาสมัครมาช่วยเซ็น จิตใจคนไข้ก็จะดีขึ้น จิตใจคนอื่นก็จะดีขึ้น เพราะฉะนั้นเราต้องมีอาสาสมัครเพื่อสังคมเต็มประเทศ ต้องทำเป็นนโยบาย รัฐบาลต้องมีนโยบายให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาสามารถใช้เวลาไปเป็นอาสาสมัคร นอกจากนั้นให้ข้าราชการสามารถไปเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมปีหนึ่งก็วันก็ว่าไป ทางภาคธุรกิจ เอกชน ไปเป็นอาสาสมัคร โดยนายจ้างยังจ้างเงินเดือน ควรจะออกเป็นกฎหมายเรื่องอาสาสมัครเพื่อสังคม ทำเป็นนโยบายอย่างนี้ เราควรมีอาสาสมัครไปช่วยคนจน ช่วยคนพิการ

สมมติคนจนไม่มีเวลาเลี้ยงลูก หรือลูกพิการบ้าง มีหลายคนบ้าง ยากจนบ้าง ก็ให้อาสาสมัครไปช่วยเลี้ยงลูก เพราะการเลี้ยงลูก เป็นการเรียนรู้ที่ดีกว่าไปนั่งท่องตำรา

ด้วยระบบการศึกษาของเราที่เน้นแต่เรื่องการท่องเที่ยว หนังสือ ทำให้คนไทยตัดขาดจากกัน นักเรียนไม่อยากคุยกับพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย เพราะคุยแล้วไม่ได้คะแนน เมื่อวางคะแนนอยู่ที่การท่องเที่ยวหมด อันนี้เรียกว่าตัดขาดความสัมพันธ์ในครอบครัว ขณะที่มนุษย์จะต้องสัมพันธ์กัน เด็กต้องคุยกับพ่อแม่ คุยกับปู่ย่า ตายาย คุยกับเพื่อนบ้าน สร้างความสัมพันธ์ เพื่อเด็กจะได้เรียนรู้ ได้ช่วยเหลือกัน

เด็กจำเป็นต้องรู้จักญาติของตัวเอง จะต้องทำบันทึกประวัติพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย รายจ่ายของพ่อแม่ว่ามีอะไรบ้าง ถ้าไม่รู้เลย เขาจะแยกตัวออกไป จะเกิดความแปลกแยกออกจากเพื่อนมนุษย์ จากธรรมชาติ คนไทยก็ตัดขาดออกจากกัน ไม่รู้เรื่องราวอะไร อย่างที่เกิดเรื่องที่ภาคใต้ เกิดความรุนแรง คนไทยก็ไม่เข้าใจ เพราะการศึกษาของเราไม่ได้ทำให้เข้าใจตัวเอง เข้าใจเพื่อนมนุษย์ การที่เรามีอาสาสมัครเยอะๆ คนจะได้เรียนรู้ความเป็นไปของเพื่อนมนุษย์ ปัญญาาก็จะเกิด จิตใจดี ฉะนั้นต้องช่วยกันผลักดัน ทำเรื่องอาสาสมัครของสังคมให้เป็นนโยบาย

เครื่องมือขับเคลื่อน

ต้องมีเครื่องมือขับเคลื่อนในเรื่องที่พูดมาทั้งหมด โดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ที่ต้องดูแลเรื่องของระบบบริการสาธารณสุขทั้งหมด

อาจจะตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพคนพิการ” ขึ้นมาเพื่อทำงานเชิงนโยบาย

ในอนาคตถ้าพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติประกาศออกมาใช้ ในนั้นสามารถตั้งสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพคนพิการได้เลย เพื่อทำงานเชิงนโยบาย ทำเรื่องงานวิจัย ทำเรื่องอื่นๆ ได้ อันหนึ่งต้องช่วยกันผลักดันให้ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติออกมาเป็นกฎหมาย เพราะค้างอยู่นานแล้ว

กฎหมายนี้เราช่วยกันทำมาจากทุกจังหวัด คนพิการก็ร่วมอยู่ในนั้น ลงทุนลงแรงกันไปเยอะ แต่ไปติดค้างอยู่ที่นายกรัฐมนตรี เก็บใส่ลิ้นชักไว้ปีกว่าแล้ว ไม่ว่องไวเหมือนเรื่อง หงส์แดงเลย ตอนนี้ประชาชนได้รวมตัวกันส่งรายชื่อสนับสนุนร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ได้รายชื่อกว่า 150,000 รายชื่อ ไปยื่นให้กับประธานรัฐสภา

ตอนนี้มี 2 ทาง ทางหนึ่งคือประชาชน ซึ่งเขาไปยื่นมาแล้ว อีกทางหนึ่งอยู่ที่นายกรัฐมนตรี ถ้าท่านนายกฯ เอาจริงเอาจัง

“ถ้าพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ
ประกาศออกมาใช้ สามารถตั้งสำนักงาน
คณะกรรมการสุขภาพคนพิการได้เลย
เพื่อทำงานเชิงนโยบาย ทำเรื่องงานวิจัย
ทำเรื่องอื่นๆ ได้”

ตรงนี้ก็ออก ถ้าออกในนั้นสร้างเรื่องนี้ได้สบายเลย ตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพคนพิการที่จะมาดูแลทั้งหมดที่
ผมพูดมา สร้างสถาบันวิจัยก็ทำได้

ผมอยากฝากไว้ การทำงานเชิงเทคนิคถึงจะจำเป็น แต่
ต้องมีการทำงานเชิงนโยบายควบคู่ไปด้วย การทำงานเชิง
นโยบายหมายถึง การทำอะไรดีๆ ให้เกิดขึ้นมา เราต้องคิดว่า
จะมีองค์กรอะไรที่จะทำเรื่องสุขภาพคนพิการต่อไป

ตรงนี้ถือว่าเป็นทุนทางสังคม ถ้าเราทำตรงนี้ให้ดี
เครือข่ายคนพิการตรงนี้จะเป็นเครื่องมือพัฒนา พัฒนาสังคม
พัฒนาจิตใจ พัฒนารธรรม ต่อไปได้อีกเป็นอันมาก

ถ้าท่านนายกฯ เอาจริงเอาจัง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ
ก็ออก ถ้าออกมาก็ตั้งสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพ
คนพิการได้ เพราะจำเป็นต้องทำงานเชิงนโยบายควบคู่
ไปกับเทคนิควิชาการ

มูลนิธิคนพิการไทย
THAI WITH DISABILITY FOUNDATION

มูลนิธิคนพิการไทย

78/4 หมู่ 1 ถนนติวานนท์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

โทร.0-2582-0897-8 โทรสาร 0-2582-0899

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรศ.)

ชั้น 2 อาคารด้านทิศเหนือสวนสุขภาพ

ภายในกระทรวงสาธารณสุข

ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทร.0-2590-2304-18 โทรสาร 0-2590-2311

Email : hsro.or.th เว็บไซต์ www.hsro.or.th